

Základní právní poučka říká: **Neznalost zákona neomlouvá**. I když bychom tedy měli vědět, jak se máme chovat, aby nebyl porušen zákon, může se nám stát, že se někdy ocitneme před soudem. Ústava ČR (<http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>) rozebírá hned ve svém začátku (článek 2):

- státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat v zákonné podobě
- každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.

V Listině základních práv a svobod (<http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>) se právo na soudní ochranu konkretizuje v Hlavě páté článek 36-40:

- každý má právo **domáhat se svých práv** u nezávislého a nestranného soudu,
- každý má právo na **náhradu škody** způsobené nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem,
- **o vině a trestu rozhoduje jen soud** (každý, proti němuž je vedeno trestní řízení, je považován za nevinného, pokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu nebyla jeho vina vyslovena=**presumpce nevin**),
- trest se ukládá **podle zákona účinného v době, kdy byl trestný čin spáchán**,
- procesní záruky práva na spravedlivý proces:
  - právo odepřít výpověď, pokud by jí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobě blízké,
  - právo na právní pomoc a obhajobu + právo na tlumočnicka,
  - právo vyjádřit se ke všem prováděným důkazům,
  - veřejnost soudního jednání (omezena zákonem-např. u soudu s mladistvými),
  - právo na rozhodnutí bez zbytečných průtahů.

Zajímavosti k soudní realitě

- v praxi potkáme několik typů soudů: **okresní, krajský, vrchní** (Olomouc, Praha), **nejvyšší, Ústavní** (nesrovnalosti v rámci ústavních zákonů), v rámci EU pak Evropský soudní dvůr v Lucemburku (právní spory mezi členskými státy EU)
(viz zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích ...-<http://www.nsoud.cz/zaksoud.htm>),
- **občanské soudní řízení** rozhoduje ve věcech občanskoprávních, pracovníprávních, rodinných, obchodních a dalších (viz zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
(<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/osr/>),
- **trestní soudní řízení** rozhoduje pouze ve věcech trestněprávních- za stát žaluje **státní zástupce** (viz zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním-trestní řád
(http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni_rad/),
- **trestný čin** je jednání, kterým pachatel zásadním způsobem poškozuje nebo ohrožuje státní mocí chráněné zájmy, méně závažný delikt se nazývá **přestupek**,
(http://cs.wikipedia.org/wiki/Trestn%C3%BD_%C4%8Din)
- sporné=soudní řízení se zahajuje na návrh, který se nazývá **žaloba**,
- účastníky sporného řízení jsou **žalobce** (navrhovatel, strana žalující) a **žalovaný** (odpůrce, strana žalovaná), oběma stranám může právně pomáhat (zastupovat je) advokát
(<http://cs.wikipedia.org/wiki/Advok%C3%A1t>),
- pachatel trestného činu může mít 3 další pojmenování: **obviněný, odsouzený, obžalovaný**,
- pachatel obviněný z trestného činu může být **vzat do vazby** tehdy, pokud by hrozil jeho útěk, ukrytí, ovlivňování svědků, páchaní další trestné činnosti,
- nejpozději do 24 hodin po zatčení musí policejní orgán předat podstatnou informaci soudu, který příkaz k zatčení vydal, soud musí obviněného vyslechnout a přijmout rozhodnutí (i o vazbě) nejpozději do 24 hodin od doručení informace (trestní řád-§ 69 Příkaz k zatčení),
- jednání u soudu může být z vážných důvodů **odročeno** (přeloženo na jiný termín),
- po vynesení rozsudku se mohou obě strany **odvolat proti jeho znění** (odvolací soud může rozsudek potvrdit, změnit, zrušit, vrátit zpět k projednání původnímu soudu-odvolání proti rozsudku krajského soudu řeší vrchní soud, odvolání proti rozsudku okresního řeší krajský soud).

Zajímavé odkazy: <http://www.rvp.cz/clanek/132/386> , <http://library.muni.cz/EU/html/24t.htm>

Pro potřeby 4. roč. soutěže Právo hrou 2009-10 připravila PaedDr. Miluše Třísková, 10.8.2009.